

Affaldsplan

VORES VERDEN
VORES ANSVAR

Affaldsplanen er udarbejdet af 'Affaldsgruppen', som er en tværregional gruppe med deltagere fra alle relevante enheder.

UDGIVER

Region Midtjylland
24. august 2022

FOTOS

Niels Åge Skovbo
Anne Riis

Læs mere om bæredygtighed i
Region Midtjylland på
voresbæredygtighed.rm.dk

Om affaldsplanen

FRA STRATEGI TIL HANDLING

I januar 2021 vedtog regionsrådet i Region Midtjylland Strategi for Bæredygtighed 2030. Én af strategiens målsætninger er, at vi senest i 2030 skal genanvende 70% af affaldet i Region Midtjylland. Samtidig er der kommet ny lovgivning på området, hvori der står, at vi skal sortere i flere affaldstyper, end vi gør i dag, så værdifulde materialer kan gå til genanvendelse.

Det kræver handling!

SAMARBEJDE ER NØDVENDIGT

I 2020 etableredes Affaldsgruppen med repræsentanter fra alle enheder, både Bæredygtighedskonsulenter og service- og logistikmedarbejdere. Center for Bæredygtige Hospitaler (CfBH) har været tovholder for gruppen, og planen er blevet til i et bredt samarbejde med bidrag og sparring fra arbejdsmiljøorganisationen, MidtTransport, midtVask, Indkøb og Medicoteknik, Regional Udvikling, hygiejneorganisationen og eksterne parter.

Planen udstikker retningslinjer for, hvordan vi skal sortere vores affald fremadrettet for at opnå mest mulig genanvendelse i den højeste kvalitet - indenfor de rammer og muligheder vi har. Men for at den kan blive omsat til virkelighed, er det vigtigt, at vi alle bidrager. Det gør du og dine kollegaer ved at sortere jeres affald og ved at spørge, hvis I er i tvivl.

VI LOVER IKKE, AT ALT AFFALD BLIVER GENANVENDT - MEN VI LOVER AT GØRE, HVAD VI KAN!

Genanvendelse er svært. Især nogle produkttyper er svære at genanvende, f.eks. plastprodukter, der ikke er designet med genanvendelse for øje. Derfor kan vi ikke love, at al plast, vi sorterer fra til genanvendelse, også bliver genanvendt.

Men vi lover at gøre alt, hvad vi kan!

Det gør vi blandt andet ved nøje at udvælge og samarbejde med de bedste aktører og samarbejdspartnere i Danmark.

På den måde kan vi hele tiden sikre os, at vi er med i udviklingen, og at vi kan følge behandlingen af vores affald nøje.

Målet om 70% genanvendelse handler nemlig om reel genanvendelse - altså at den del, vi sorterer, reelt også bliver genanvendt til nye produkter.

Når vi finder produkttyper i sorteringen, der ikke kan genanvendes, bruger vi det til at synliggøre problematikken. Sammen med vores indkøbsafdelinger forsøger vi at præge markedet og presse på, for at producenterne fremadrettet designer produkterne, så de kan genanvendes. På den måde er vi med til at vende en udvikling i samfundet generelt, men processen er langvarig.

God læselyst og tak fordi du sorterer!

Indholdsfortegnelse

Hvordan er affaldsplanen opbygget?	5
Vores affald—vores ansvar!	6

Klinisk	7
Hvor rent skal affaldet være?	8
Affald fra en isolationsstue	9
Papir	10
Pap	11
Glas	12
Metal	13
Faremærket hård plast	14
Hård plast	15
Blød plast	16
Elektronik	17
Tekstiler	18
Farligt affald	19
Batterier	20
Medicin	21
Klinisk risikoaffald	22
Restaffald	23

Køkken	24
Hvor rent skal affaldet være?	25
Papir	26
Pap	27
Glas	28
Faremærket hård plast	29
Mix	30
Madaffald	31
Restaffald	32

Affald fra øvrige områder	33
Hvor rent skal affaldet være?	34
Papir	35
Glas	36
Faremærket hård plast	37
Mix	38
Bioaffald	39
Restaffald	40

Teknisk	41
Hvor rent skal affaldet være?	42
Papir	43
Pap	44
Glas	45
Metal	46
Faremærket hård plast	47
Hård plast	48
Blød plast	49
Elektronik	50
Træ	51
Haveaffald	52
Farligt affald	53
Batterier	54
Restaffald	55
Deponi	56

Hvordan er affaldsplanen opbygget?

FIRE OMRÅDER

Affaldsplanen er delt ind i fire områder. Denne opdeling er lavet, fordi det affald vi producerer i de fire områder, er forskelligt. Derfor skal det indsamles og behandles på forskellige måder for at opnå bedst mulig genanvendelse.

KLINISK

Klinisk gælder alle kliniske områder, f.eks. skyllerum, klinikker og ambulatorier. Affaldet produceres, når vi udfører vores arbejde, f.eks. affald fra en operation eller behandling.

TEKNISK

Teknisk er teknisk afdeling, varemottagelse, lager og medikoteknik. Affaldet produceres, når vi udfører vores arbejde, f.eks. renovering af et lokale.

KØKKEN

Køkken er områder, hvor der produceres mad. Affaldet produceres, når vi udfører vores arbejde.

ØVRIGE

Øvrige dækker kontorer, personalestuer, sengestuer, ankomsthaller, regionshuse og øvrigt husholdningslignende affald. Når vi har tømt makrelåsen fra vores madpakke, eller patienten

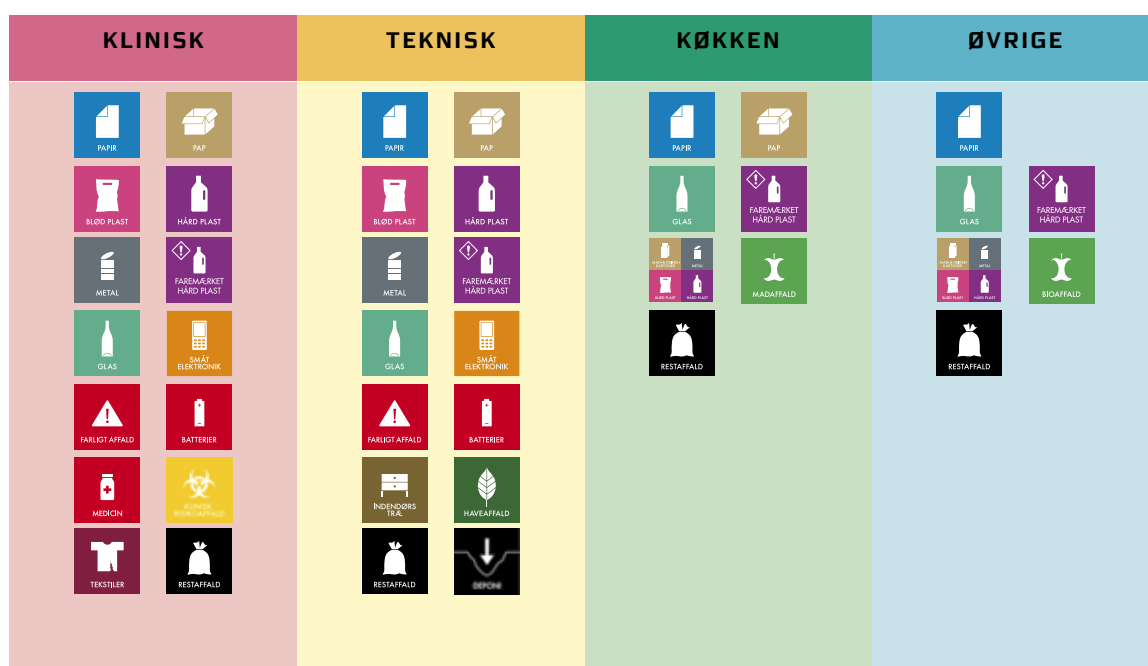
har læst sin avis, skaber vi de samme typer af affald, som vi kender derhjemme. I disse områder vil der ikke være så meget affald, og derfor skal plast, metal og mad- og drikkekartoner i den samme skraldespand. Affaldet bliver efterfølgende kørt til et anlæg, hvor det sorteres.

SOCIALOMRÅDET, APOTEK, MIDTVASK OG BYGGEAFFALD

Udover de fire hovedområder, vil der også være områder, der ikke falder ind under dem. Her skal der laves individuelt tilpasset affaldssortering. Det er f.eks. midtVask og Apoteket. Socialområdet er ikke omfattet af planen da affaldssorteringen på de enkelte bosteder er tilknyttet de kommunale affaldsordninger. Sortering af byggeaffald håndteres selvstændigt i forbindelse med byggeprojekter.

HVAD GÆLDER FOR MIG?

Planen er bygget op, så der er ét afsnit for hvert af de fire områder. Arbejder du som kliniker, kan du under afsnittet Klinisk læse, hvordan du affaldssorterer, når du er i klinikken. Derudover kan du se, hvordan du skal affaldssortere, når du holder frokostpause i personalestuen under afsnittet Øvrige.

Ovenfor er vist piktogrammer med de affaldstyper, der skal sorteres i.

Vores affald – vores ansvar!

AFFALDSBEHANDLING

Region Midtjylland genererer ca. 7.000 tons affald om året, hvoraf ca. 23 % genanvendes i dag. Affaldsproduktionen kan ikke forhindres, men vi kan mindske mængden af affald ved f.eks. at gå fra engangsprodukter til flergangsprodukter. Det affald, vi ikke kan undgå og som kan sendes til genanvendelse, skal vi sikre bliver reelt genanvendt på den bedst mulige måde uden spild.

Region Midtjylland stiller krav

I de senere år har der været beretninger om dansk plast, der ligger og flyder på jorden i Asien. Det giver stof til eftertanke. For hvordan sikrer vi, at det affald, der kan genanvendes, også bliver genanvendt? Og under ordentlige forhold for både miljø og arbejdsmiljø?

Region Midtjylland har taget stilling. Vi ønsker et tæt samarbejde med aftagerne af vores gen-

anvendelige affald, så vi sikrer os, at affaldet oparbejdes til nye råstoffer på en forsvarlig måde. Det tætte samarbejde giver også mulighed for at stille spørgsmål og skabe udvikling.

Hvorfor kan vi ikke blande det hele?

Hvorfor kan vi ikke bare blande det hele og få robotter til at sortere affaldet? Det er et spørgsmål, vi ofte får. For hvor meget kan vi bede den travle medarbejder om at affaldssortere? Desværre findes der ikke udviklede sorteringssystemer, der problemfrit kan sortere alt. Automatisk affaldssortering er noget, der bliver arbejdet meget på, men de løsninger, der findes i dag, er oftest målrettet husholdningsaffald og er begrænset til nogle få affaldstyper, f.eks. plast, metal og mad- og drikkekartoner. Region Midtjylland har valgt at blande de affaldstyper, hvor vi er sikre på, at de kan adskilles igen. Og vi har valgt, at det skal gøres på et anlæg med forstand på affaldssortering.

Affald fra klinikken

'Klinisk' gælder alle kliniske områder, f.eks skyllerum, klinikker og ambulatorier. Affaldet produceres, når vi udfører vores arbejde, f.eks affald fra en operation eller behandling.

Hvor rent skal affaldet være?

AFFALD FRA KLINIKKEN

BLØD PLAST

HÅRD PLAST

METAL

Blød plast Hård plast Metal

Hvor rent skal affaldet være?

Der må ikke være synligt blod.

Emballagerne skal være tømte. Emballagen er tom, når der ikke kommer noget ud, når man vender den på hovedet.

Hvorfor?

Både metal, hård og blød plast kan sorteres og oparbejdes til genanvendelse. Men vi skal sikre, at vi overholder de regler, der er gældende, når affaldet skal transporteres og hos de aftagere, der modtager affaldet.

Tip!

Der må gerne være etiketter på affaldet (uden patientfølsomme oplysninger).

Emballager i glas eller plast fra fast medicin til genanvendelse.
Emballager til genanvendelse, der har indeholdt modermælk.

Affald med synligt blod.
Affald, der har været i direkte berøring med cytostatika.
Emballage, der har indeholdt flydende medicin.

Affald fra en isolationsstue

Affald fra en isolationsstue må ikke tages ud, men skal sorteres inde på stuen. På isolationsstuen skal der ikke sorteres affald til genanvendelse, som der skal andre steder. Det gælder f.eks. plast. Det skal i stedet sorteres som restaffald. Når affald sorteres som restaffald, sendes det til et affaldsforbrændingsanlæg, hvor energien udnyttes til el og varme.

Papir

OM PAPIR

Papir består af cellulosefibre fra træ. Fibrene kan genanvendes og derfor giver det god mening at sortere papir. Når vi genanvender papir, sparer vi derfor både energi og råstoffer i form af vand og træ.

RENT
OG TØRT

HVAD SKER DER MED DET INDSAMLEDE PAPIR?

Papir bliver genanvendt til nye papirprodukter. Det indsamlede papir sendes til fabrikker, hvor man først opløser fibrene i papiret ved hjælp af vand. Den grødagtige masse kan laves til nye produkter som f.eks. toilet-papir og sågar nyt papir. Fortroligt papir makuleres, inden det sendes til genanvendelse.

JA TAK

- Kontorpapir med eller uden clips og hæfteklamme
- Fortroligt papir
- Kuverter med eller uden rude
- Aviser og ugeblade
- Bøger med blødt omslag (paperbacks)

NEJ TAK

- Papir med madrester f.eks. servietter (restaffald)
- Plastomslag (genbrug eller blød plast)
- Ringbind (genbrug eller restaffald)
- Papirhåndklæder (restaffald)
- Gavepapir (restaffald)
- Bøger med hårdt omslag (hardbacks) (restaffald)

Pap

PAP

OM PAP

Pap består af cellulosefibre fra træ. Fibrene kan genanvendes og derfor giver det god mening at sortere pap. Når vi genanvender pap, sparer vi derfor både energi og råstoffer i form af vand og træ.

HVAD SKER DER MED DET INDSAMLEDE PAP?

Pap bliver genanvendt til nye papprodukter. Den indsamlede pap sendes til fabrikker, hvor man først opløser fibrene i pappet ved hjælp af vand. Den grødagtige masse kan laves til nye produkter som f.eks. køkkenrullerør eller papkasser.

RENT
OG TØRT

JA TAK

- Pakkasser
- Paprør fra køkken- og toiletruller
- Bølgepap
- Papemballage
- Kapsler i pap
- Kartonemballage fra f.eks. medicin

NEJ TAK

- Pizzabakker (restaffald)
- Mad- og drikkekartoner
- Papkrus
- Strips, plastik, flamingo eller andet der har været i en papkasse
- Bøger

Glas

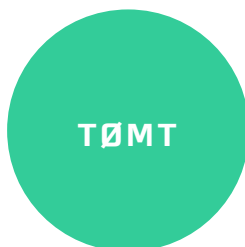

OM GLAS

Glas er et naturprodukt, der består af sand, soda og kalk. Glas anvendes til utrolig mange formål på grund af glassets holdbarhed, tæthed og varmebestandighed. Genanvendelse af glas kræver mindre energi, end fremstilling af nyt glas og er dermed til gavn for miljøet.

HVAD SKER DER MED DET INDSAMLEDE GLAS?

En del af glasset, f.eks. flasker, kan rengøres og genbruges. Når de er vasket, kan de afsættes til genpåfyldning hos f.eks. vinbønder. Glas, der ikke kan genbruges, f.eks. glasskår, kan genanvendes. Glasset knuses, vaskes og etiketter mv. sorteres fra. Herefter smeltes glasset om og bruges til fremstilling af nyt emballageglas.

JA TAK

- Medicinglas til fast medicin
- Flasker
- Emballageglas f.eks. fra syltetøj

NEJ TAK

- Hætteglas (medicin)
- Ampuller (medicin)
- Øvrige medicinglas med rester af flydende medicin (medicin)
- Tømte medicinglas til flydende medicin (restaffald)
- Ødelagt porcelæn (restaffald)

Metal

METAL

OM METAL

Jern og andre metaller hentes op fra undergrunden. Metallerne i naturen er ofte bundet sammen med andre stoffer, og de skal derfor udvindes af jorden, inden de kan bruges. Det koster både energi og kemikalier, og derfor skåner vi miljøet, samtidig med at vi sparer ressourcer, når metallerne kan bruges igen.

HVAD SKER DER MED DET INDSAMLEDE METAL?

Metal kan genanvendes igen og igen. De indsamlede metaller kommer til en skrotvirksomhed, der kan dele emnerne i små dele. Herefter sorteres de i magnetiske og ikke-magnetiske dele. De sorterede metaller sendes videre til fabrikker, der smelter dem om, og de er nu klar til at blive brugt igen.

INGEN
BLØD

JA TAK

- Peelpacks i aluminium
- Dåser
- Staniol
- Blisterpakker i ren metal til fast medicin
- Kasseret kontorgrej f.eks. hulmaskine

NEJ TAK

- Instrumenter af metal f.eks. sakse og skalpeller (klinisk risikoaffald)
- Metalproteser (klinisk risikoaffald)
- Kanyler og nåle (klinisk risikoaffald)
- Blisterpakker i plastik (restaffald)
- Elektronik
- Bly (farligt affald)

Faremærket hård plast

OM FAREMÆRKET HÅRD PLAST

Produkter mærkes med et faremærke, når indholdet kan være skadeligt at bruge, enten for personen selv eller for miljøet. Det er derfor altid vigtigt at forholde sig til, hvordan man håndterer produkter, der er mærket med faremærke. Det gælder også, når produktet er blevet til affald. Faremærkerne kan nemlig betyde både skærpede regler for, hvordan affaldet skal transporteres, og for hvordan det efterfølgende skal håndteres og behandles - også selvom emballagen er tom.

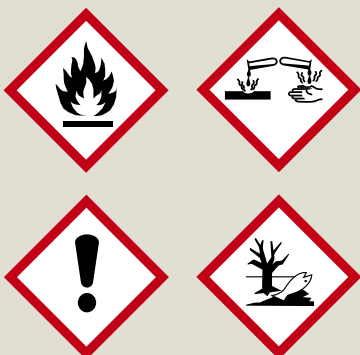
HVAD SKER DER MED DET INDSAMLEDE PLAST?

Plasten afsættes til en virksomhed, der er godkendt til at måtte behandle faremærket plast. Her bliver den skåret i små stykker, vasket og urenheder sorteres fra. Plasten omsmeltes og er herefter klar til at indgå i nye produkter.

JA TAK

Tømte emballager med følgende faremærker må sorteres som hård faremærket plast:

Det kan f.eks. være:

- Rengøringsemballage
- Spritemballager
- Chlorhexidin

NEJ TAK

Nogle produkter er så farlige, at de aldrig må sorteres til genanvendelse. Også selv om de er tømte. Det gælder emballage med de øvrige faremærker (farlig affald).

- Emballager fra stoffer i emballagegruppe 1 (farligt affald)
Tjek emballagegruppen i afsnit 14 i sikkerhedsdatabladet for produktet
- Klinisk risikoaffald
- Ikke tømte faremærkede emballager (farligt affald)

Hård plast

HÅRD PLAST

OM HÅRD PLAST

Plast er lavet af olie, og derfor sparer vi olie hver gang, vi genanvender plast. Desuden sparer vi den energi, der skulle have været brugt til at omdanne olien til plast.

Hård plast bruges til en række produkter lige fra din shampooflaske til din isbøtte. Men plast anvendes også i hospitalsverdenen i stor udstrækning til emballager af forskellige produkter og udstyr som slanger og masker. Hård plast adskiller sig fra blød plast i dets kemiske egenskaber, og det skal derfor sorteres for sig selv for at kunne genanvendes.

INGEN
FAREMÆRKER

HÅRD
PLAST, ER
PLAST, DU
KAN
TROMME
PÅ

TØMT OG
INGEN
BLØD

JA TAK

- Plastemballager fra engangsinstrumenter og implantater
- Plastdunke fra f.eks. sterilt vand
- Tomme beholdere til fast medicin (kapsler, tabletter og bægre af plast)
- Ventilationsslanger f.eks. respiratorslanger
- Tømte sprøjter af plast der har indeholdt sterilt vand eller saltvand (uden nål)
- Farvet og klar hård plast

NEJ TAK

- Tømte sprøjter, medicinglas- og bægre af plast der har indeholdt flydende medicin (restaffald)
- Faremærket plast
- Væskeposer fra f.eks. saltvand og glukose
- Blød plast
- Masker af blødt plast/gummi (restaffald)
- Engangsinstrumenter (klinisk risikoaffald)
- Skumgummi (restaffald)
- Flamingo (restaffald)
- Snore, reb og pakkeband (restaffald)

Klar blød plast

OM BLØD PLAST

Plast er lavet af olie, og derfor sparer vi olie hver gang, vi genanvender plast. Desuden sparer vi den energi, der skulle have været brugt til at omdanne olien til plast.

Blød plast kaldes også for folie og anses i dag som et uundværligt produkt til blandt andet poser og sække. Blød plast adskiller sig fra hård plast i dets kemiske egenskaber, og det skal derfor sorteres for sig selv for at kunne genanvendes.

HVAD SKER DER MED DET INDSAMLEDE PLAST?

Plastfolie fylder meget og derfor komprimeres det, før det sendes afsted.

Plasten afsættes til en virksomhed, der nedleder og vasker plasten, og sorterer urenheder som f.eks etiketter fra. Plasten omsmeltes og er herefter klar til at indgå i nye produkter.

JA TAK

- Linned- og vareovertræk
- Senge- og madrasovertræk
- Klare plastikposer
- Klare engangsforklæder
- Bobleplast
- Wrap (film)

NEJ TAK

- Farvet, blød plast (restaffald)
- Hård plast
- Engangshandsker (restaffald)
- Peelpacks (restaffald)
- Infusionssæt (restaffald)
- Skumgummi (restaffald)
- Flamingo (restaffald)
- Snore, reb og pakkeband (restaffald)

OM ELEKTRONIK

I Region Midtjylland udskifter vi på årsbasis ca. 12.000 PC'ere! Dertil kommer ca. 6.000 skærme og en række andre elektroniske produkter.

Elektronik indeholder tungmetaller, der kan forurene miljøet, hvis det bortskaffes sammen med restaffald. Det er derfor vigtigt, at det sorteres korrekt. Dertil kommer, at en stor andel af det kasserede udstyr kan få nyt liv, hvis det behandles korrekt.

HVAD SKER DER MED DET INDSAMLEDE ELEKTRONIK?

Bærbare PC'ere og mobiltelefoner dataslettes, repareres, renses og afsættes til genbrug. Medicoteknisk udstyr gennemgås og afsættes så vidt muligt til genbrug. Det elektronikudstyr, der ikke direkte kan genbruges, skilles ad i forskellige komponenter. Printplader indeholder f.eks. ædelmetaller som guld, sølv og platin, der kan genanvendes. Andre metaller som kobber og aluminium sorteres også fra, omsmeltes og indgår i produktionen af nye produkter. Farligt affald, f.eks. kviksølv, sendes til destruktionsanlæg.

JA TAK

- Mobiltelefoner
- IT udstyr
- Kabler og ledninger
- Skærme
- Elektrisk måle- og analyseudstyr (medicoteknisk udstyr)
- Termometre
- Pennelygter

NEJ TAK

- Tonerpatroner
- Batterier
- Pap og emballage fra elektronisk udstyr

OM TEKSTILER

På hospitalerne er der et stort forbrug af uniformer, patienttøj, lagner mv. hver eneste dag. Derudover sker det, at patienter glemmer deres private tøj, som hospitalspersonalet derfor skal sende til hitte-gods.

HVAD SKER DER MED DE INDSAMLEDE TEKSTILER?

Alle tekstiler sendes til vaskeriet, hvor de sorteres, vaskes og tørres. Hovedparten kommer herefter retur til brug på hospitalerne igen. Hvis tekstilerne er slidte, har pletter eller er gået i stykker, repareres de så vidt muligt, hvormed deres levetid forlænges.

De kasserede tekstiler, sorteres, vaskes og genbruges eller genanvendes. F.eks kan kasserede håndklæder syes om til vaskeklude.

JA TAK

- Tekstiler, der er gået i stykker
- Patienters glemte tøj

NEJ TAK

- Tekstiler, der er meget forurenede (restaffald)
- Patientens private tøj fra kapellet

Farligt affald

OM FARLIGT AFFALD

Farligt affald er affald, der udviser farlige egenskaber pga. dets indhold af farlige stoffer. Affaldet kan f.eks. være sundhedsfarligt, skadeligt for miljøet, brandfarligt, ætsende eller giftigt.

Virksomheder, der frembringer farligt affald, skal sikre, at det farlige affald er forsvarligt emballeret, mærket og opbevaret, så det ikke forurener jord og grundvand. Derfor skal det indsamles for sig.

HVAD SKER DER MED DET INDSAMLEDE FARLIGE AFFALD?

Det farlige affald afhentes af en virksomhed med specialkompetencer til at håndtere denne type affald. De sørger for, at det bliver sorteret og sendt videre til forskellig behandling, afhængig af hvad det er for en type farligt affald.

Noget kan brændes i specialovne ved meget høje temperaturer, der sikrer destruktion af giftige stoffer. Andet udsættes for en kemisk behandling og kan derefter genanvendes. Endelig deponeres en del af det farlige affald, så det ikke udgør en fare for miljøet.

JA TAK

- Kemikalier
- Kviksølv og kviksølvstermometre
- Formalin
- Spraydåser
- Mindre trykflasker
- Elpærer og andre lyskilder
- Blyforklæder
- Malerbøtter
- Sprit- og sæberester i original emballage med faremærker
- Laboratorievæsker

NEJ TAK

- Klinisk risikoaffald
- Tømte plastemballager, der kan gå til genanvendelse, f.eks. spriteballage (faremærket hård plast)
- Sæberester i original emballage uden faremærker (restaffald)

Batterier

BATTERIER

OM BATTERIER

Batterier er et lille lager af energi. Energien er lagret i de metaller, der er i batteriet. Nogle af metallerne er giftige, og derfor skal batterierne indsamles og behandles korrekt. Hvis batterier smides i restaffald kommer de til forbrænding, og de giftige metaller vil forurene slaggen (den rest der er tilbage efter forbrænding) og i den røg, der udledes fra affaldsenergianlægget.

HVAD SKER DER MED DE INDSAMLEDE BATTERIER?

Batterierne bliver efter indsamling sorteret. I de batterier, hvor der er metaller, som kan genanvendes, tages metallerne ud. De giftige metaller deponeres forsvarligt, så de ikke gør skade på miljøet.

JA TAK

- Almindelige batterier
- Lithiumbatterier
- Kasserede opladelige batterier
- Knapcellebatterier

NEJ TAK

- Elektronik
- Termometre (elektronik)
- Pennelygte (elektronik)

OM MEDICIN

Al medicin skal opbevares i aflåst rum eller beholder. Det gælder også, når medicin er blevet til affald. Medicinaffald, der kasseres i medicinrummet, kan opbevares i det aflåste medicinrum. Medicinaffald, der har været ude af medicinrummet, må ikke bringes tilbage dertil. Derfor skal det opbevares i en aflåst beholder i f.eks. skyllerummet.

HVAD SKER DER MED DET INDSAMLEDE MEDICIN?

Medicinaffald er farligt affald og bliver destrueret på forsvarlig vis.

JA TAK

- Datooverskredet medicin
- Rester af tabletter og kapsler
- Rester af flydende medicin
- Kontrastvæske
- Infusionsvæsker tilsat medicin
- Cytostatika og tømte cytostatikabeholder
- Større spild af medicin

NEJ TAK

- Tømt medicinemballage til fast medicin (glas eller hård plast)
- Tømte sprøjter (restaffald)
- Tømte beholdere til flydende medicin (restaffald)

Klinisk risikoaffald og vævsaffald

OM KLINISK RISIKO- OG VÆVSAFFALD

Klinisk risikoaffald er defineret ved, at det ved direkte kontakt kan indebære en særlig risiko ved håndtering:

- Skærende og stikkende genstande, som har været brugt i patientpleje eller behandling.
- Smitteførende affald, som indeholder eller kan indeholde mikroorganismer fra diagnostik og behandling af patienter og fra forsøgsdyr.

HVAD SKER DER MED DET INDSAMLEDE KLINISK RISIKO- OG VÆVSAFFALD?

Affaldet transporteres på forsvarlig vis til et forbrændingsanlæg, der er godkendt til at måtte modtage det. Her brændes affaldet ved meget høje temperaturer, hvormed det destrueres. Energien fra forbrændingen udnyttes til el og varme.

JA TAK KLINISK RISIKOAFFALD

- Blodposer, sugeposer og drænflasker med indhold
- Blodprøver
- Nåle og kanyler, herunder engangssprøjter hvor kanyler ikke kan afmonteres
- Reagensglas, skår, laboratorieglasser o.lign. der er forurenet med blod, pus eller væv
- Petriskåle o.l., som indeholder levende bakterie-, virus eller svampekulturer
- Forsøgsdyr og vævsdele derfra
- Rester af levende vaccine
- Cytostatikaforurenet affald dvs. handsker og lignende, der har været i direkte kontakt med cytostatika
- Skalpeller, sakse, pincetter
- Engangsinstrumenter
- Fortroligt materiale f.eks. glas med persondata

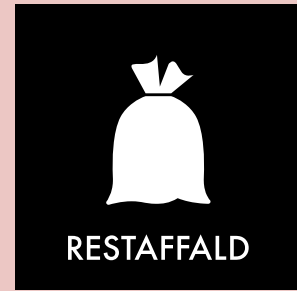
JA TAK VÆVSAFFALD

- Vævsprøver (også i formalin)
- Moderkager
- Amputerede legemsdele
- Større mængder blod
- Sugeposer uden absorptionspulver

NEJ TAK KLINISK RISIKO- OG VÆVSAFFALD

- Tømte medicinbeholdere til fast medicin (glas eller hård plast)
- Hætteglas og ampuller (medicinaffald)
- Medicinrester i sprøjter, drop mv. (medicinaffald)
- Tømte blodposer, urinposer og sugeposer (restaffald)
- Infusionsudstyr uden medicin (restaffald, infusionsvæsker uden medicin kan hældes i afløbet)

Restaffald

OM RESTAFFALD

Restaffald er det affald, der er tilbage, når alt det andet affald er sorteret. I mange år har vi smidt hovedparten af det affald, vi producerer, til restaffald. Men rigtig meget af vores affald kan genanvendes, og i fremtiden vil der helt sikkert være endnu mere.

JA TAK

- Infusionsudstyr uden medicin (studserne skal fæstnes så de ikke kan stikke hul i affaldssækken)
- Stomiposer
- Bleer
- Tømte urinposer
- Tømte blodposer
- Tømte pipetter og sprøjter
- Tømte dropposer
- Tømte medicinemballager, der har indeholdt flydende medicin
- Masker af blød plast/gummi
- Engangsbækkener
- Forbindinger, engangsafdækninger og servietter, hvor der er absorberet væsker
- Engangshandsker
- Flamingo
- Skumgummi
- Papirhåndklæder
- Engangsklude
- Snavset og vådt papir og pap
- Meget urene tekstiler
- Gavepapir
- Blisterpakker
- Sæberester i original emballage uden faremærker

HVAD SKER DER MED DET INDSAMLEDE RESTAFFALD?

Når affald sorteres som restaffald, sendes det til et forbrændingsanlæg, hvor energien udnyttes til el og varme. På forbrændingsanlægget renses røgen for miljøfremmede stoffer. Anlægget kan ikke rense alt, og derfor er det vigtigt, at vi sorterer f.eks. el-spærper og batterier fra til specialbehandling.

NEJ TAK

- Genanvendeligt affald
- Færligt affald herunder batterier og kemikalier
- Klinisk risikoaffald
- Fortroligt materiale f.eks. glas med persondata
- Sæberester i original emballage med faremærker

Affald fra køkkener

'Køkken' er områder, hvor der produceres mad. Affaldet produceres, når vi udfører vores arbejde.

Hvor rent skal affaldet være?

AFFALD FRA KØKKEN

Plast/metal/mad- og drikkekartoner

Hvor rent skal affaldet være?

- Dit emballageaffald skal være tømt for mad.
- Pres eller skrab de sidste madrester ud, så godt du kan. Når du har gjort det, er emballagen tømt.

Hvorfor?

Affaldet afleveres til et sorteringsanlæg, der sorterer de forskellige typer hver for sig.

Selvom hovedparten sorteres via et automatisk anlæg, er der også manuel sortering. Derfor skal vi sikre et godt arbejdsmiljø for de mennesker, der står med hænderne i affaldet - både mht. lugtgener og hygiejne.

Tip!

Fold eller pres dine mad- og drikkekartoner, så de fylder så lidt som muligt.

Skil det affald ad, du kan. Jo bedre du skiller affaldet ad - jo bedre kan det sorteres, og des mere kan genanvendes. Læg derfor dine bølter og bækker adskilt fra deres låg, eller riv plastfolien af din pålægsbakke.

Undgå også at samle eller presse affaldet ned i hinanden, f.eks. ved at presse posen fra rugbrødet ned i makrelåsen.

Papir

OM PAPIR

Papir består af cellulosefibre fra træ. Fibrene kan genanvendes, og derfor giver det god mening at sortere papir. Når vi genanvender papir, sparer vi derfor både energi og råstoffer i form af vand og træ.

HVAD SKER DER MED DET INDSAMLEDE PAPIR?

Papir bliver genanvendt til nye papirprodukter. Det indsamlede papir sendes til fabrikker, hvor man først opløser fibrene i papiret ved hjælp af vand. Den grødagtige masse kan laves til nye produkter som f.eks. toiletpapir og sågar nyt papir. Fortroligt papir makuleres, inden det sendes til genanvendelse.

RENT
OG TØRT

JA TAK

- Kontorpapir med eller uden clips og hæfteklammer
- Fortroligt papir
- Kverter med eller uden rude
- Aviser og ugeblade
- Bøger med blødt omslag (paperbacks)

NEJ TAK

- Opskrifter, der er spildt mad på (restaffald)
- Slagterpapir og bagepapir (restaffald)
- Plastomslag (genbrug eller blød plast)
- Ringbind (genbrug eller restaffald)
- Papirhåndklæder (restaffald)
- Bøger med hårdt omslag (hardbacks) (restaffald)

Pap

OM PAPER

Pap består af cellulosefibre fra træ. Fibrene kan genanvendes og derfor giver det god mening at sortere pap. Når vi genanvender pap, sparer vi derfor både energi og råstoffer i form af vand og træ.

HVAD SKER DER MED DET INDSAMLEDE PAPER?

Pap bliver genanvendt til nye papprodukter. Det indsamlede pap sendes til fabrikker, hvor man først opløser fibrene i pappet ved hjælp af vand. Den grødagtige masse kan laves til nye produkter som f.eks. køkkenruller eller papkasser.

RENT
OG TØRT

JA TAK

- Papkasser
- Paprør fra køkken- og toiletruller
- Bølgepap
- Papemballage
- Kartonemballager

NEJ TAK

- Mad- og drikkekartoner
- Papkrus
- Strips, plastik, flamingo eller andet der har været i en papkasse
- Bøger

Glas

GLAS

OM GLAS

Glas er et naturprodukt, der består af sand, soda og kalk. Glas anvendes til utrolig mange formål på grund af glassets holdbarhed, tæthed og varmebestandighed. Genanvendelse af glas kræver mindre energi, end fremstilling af nyt glas og er dermed til gavn for miljøet.

HVAD SKER DER MED DET INDSAMLEDE GLAS?

En del af glasset, f.eks. flasker, kan rengøres og genbruges. Når de er vasket, kan de afsættes til genpåfyldning hos f.eks. vinbønder. Glas, der ikke kan genbruges, f.eks. glasskår, kan genanvendes. Glasset knuses, vaskes og etiketter mv. sorteres fra. Herefter smeltes glasset om og bruges til fremstilling af nyt emballageglas.

TØMT

JA TAK

- Flasker
- Emballageglas fra f.eks. chilisauce
- Itugæede drikkeglas

NEJ TAK

- Ødelagt porcelæn (restaffald)

Faremærket hård plast

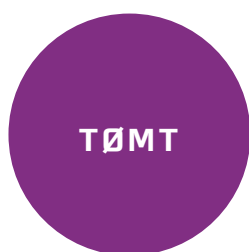

OM FAREMÆRKET HÅRD PLAST

Produkter mærkes med et faremærke, når indholdet kan være skadeligt at bruge, enten for personen selv eller for miljøet. Det er derfor altid vigtigt at forholde sig til, hvordan man håndterer produkter, der er mærket med faremærke. Det gælder også, når produktet er blevet til affald. Faremærkerne kan nemlig betyde både skærpede regler for, hvordan affaldet skal transporteres, og for hvordan det efterfølgende skal håndteres og behandles - også selvom emballagen er tom.

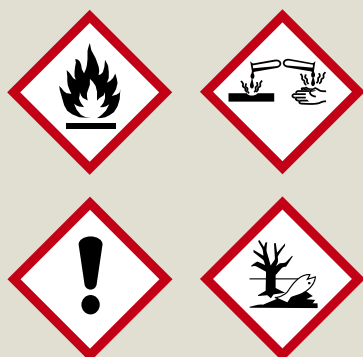
HVAD SKER DER MED DET INDSAMLEDE PLAST?

Plasten afsættes til en virksomhed, der er godkendt til at måtte behandle faremærket plast. Her bliver den skåret i små stykker, vasket og urenheder sorteres fra. Plasten omsmeltes og er herefter klar til at indgå i nye produkter.

JA TAK

Tømte emballager med følgende faremærker må sorteres som hård faremærket plast:

Det kan f.eks. være:

- Rengøringsemballage
- Spritemballager
- Chlorhexidin

NEJ TAK

Nogle produkter er så farlige, at de aldrig må sorteres til genanvendelse. Også selv om de er tømte. Det gælder emballage med de øvrige faremærker (farligt affald).

- Emballager fra stoffer i emballagegruppe 1 (farligt affald)
Tjek emballagegruppen i afsnit 14 i sikkerhedsdatabladet for produktet
- Ikke tømte faremærkede emballager (farligt affald)

Mix

MIX

Mix består af blød plast, hård plast, metal samt mad- og drikkekartoner. Denne kombinerede sortering er brugt i en række kommuner rundt om i landet. Derfor kan du måske genkende denne måde at sortere på? Når vi samler flere affaldstyper i den samme skraldespand, sparer vi plads. Og på steder, hvor vi ikke har så meget affald, undgår vi at skulle tømme næsten tomme skraldespande.

HVAD SKER DER MED INDSAMLEDE MIX?

Affaldet sendes til et sorteringsanlæg, der adskiller de forskellige affaldstyper. Plasten bliver sorteret fra, metallerne bliver sorteret i magnetiske og ikke-magnetiske metaller, og plasten bliver ved hjælp af NIR (nærinfrarød) scannere sorteret i flere forskellige plasttyper. Scannerne kan også sortere kartonerne fra. Herefter kan de forskellige materialer genanvendes og indgå i nye produkter.

TØMT

JA TAK

- Kartoner fra madvarer f.eks. bønner, flåede tomater og fond
- Blød plast fra f.eks. posen fra frosne grøntsager, rugbrød og müsli
- Plastdunke og -bøtter fra madvarer f.eks. skyr, yoghurt og olie
- Plastflasker fra f.eks. olie og eddike
- Metaldåser fra f.eks. syltede agurker og flåede tomater
- Tømte kartoner fra drikkevarer f.eks. juice og saft
- Staniol
- Foliebakker
- Kapsler og låg

NEJ TAK

- Pap
- Kaffeposer med alufolie (restaffald)
- Emballager, der ikke kan tømmes for madrester (restaffald)
- Knive (metal)

Madaffald

OM MADAFFALD

I Danmark har vi et stort spild af mad. I dag udgør andelen af madaffald på hopitalerne næsten 20 % af restaffaldet*. Derfor kan vi både arbejde med at mindske vores madspild og med at genanvende det madaffald, vi ikke kan undgå at få. Madaffald har en høj kvalitet, og stort set al madaffald kan genanvendes. Det er derfor vigtigt, at vi sorterer mad til genanvendelse.

*Affaldsanalyse udført på AUH i september 2021

HVAD SKER DER MED DET INDSAMLEDE MADAFFALD?

Madaffaldet kværnes i en affaldskværn og der tilsættes vand, hvorved det bliver til biopulp. Biopulpen kan forgasses og blive til el og fjernvarme. Når biopulpen er afgasset, er der en rest tilbage. Denne rest er meget næringsrig og kan derfor anvendes som gødning på landbrugets marker. Den indeholder nemlig kvælstof, kalium og ikke mindst fosfor, som er en meget knap ressource.

JA TAK

- Frugt og grønt
- Kød og pålægsrester
- Fisk og skaldyr
- Ris og pasta
- Ost og mælkeprodukter
- Fedt og sovs
- Brød og kager
- Æg og æggeskaller

NEJ TAK

- Servietter og køkkenrulle (restaffald)
- Staniol (mix)
- Plast- og metalemballage (mix)
- Plastikposer (mix)

Restaffald

OM RESTAFFALD

Restaffald er det affald, der er tilbage, når alt det andet affald er sorteret. I mange år har vi smidt hovedparten af det affald, vi producerer, til restaffald. Men rigtig meget af vores affald kan genanvendes, og i fremtiden vil der helt sikkert være endnu mere.

HVAD SKER DER MED DET INDSAMLEDE RESTAFFALD?

Når affald sorteres som restaffald, sendes det til et forbrændingsanlæg, hvor energien udnyttes til el og varme. På forbrændingsanlægget renses røgen for miljøfremmede stoffer. Anlægget kan ikke rense alt, og derfor er det vigtigt, at vi sorterer f.eks. el-sparepærer og batterier fra til specialbehandling.

JA TAK

- Emballage med madrester
- Engangshandsker
- Papirhåndklæder
- Snavset og vådt papir og pap
- Slagterpapir og bagepapir
- Chips- og kaffeposer med alufolie
- Ødelagt porcelæn
- Flamingo
- Renseservietter
- Sæberester i original emballage uden faremærker

NEJ TAK

- Genanvendeligt affald
- Farligt affald herunder batterier og kemikalier
- Sæberester i original emballage med faremærker (farligt affald)

Affald fra øvrige områder

(Kontorer, personalestuer, sengestuer, ankomsthaller og regionshuse mv.)

For området Øvrige gælder det, at det affald, der produceres, ligner det derhjemme, f.eks. når vi sorterer avisen til papir, makrelåsen til metal og yoghurtbøtten til plast. Der skabes den samme type affald på vores arbejdsplads, når vi f.eks. spiser vores madpakke, eller patienterne har læst deres avis. I disse områder vil der ikke være så meget affald, og derfor skal blød plast, hård plast, metal og mad- og drikkekartoner i den samme skraldespand. Affaldet bliver efterfølgende kørt til et sorteringsanlæg, hvor det sorteres.

Hvor rent skal affaldet være?

AFFALD FRA KONTORER, PERSONALESTUER, SENGESTUER, ANKOMSTHALLER, REGIONSHUSE MV.

Plast/metal/mad- og drikkekartoner

Hvor rent skal affaldet være?

- Dit emballageaffald skal være tømt for mad.
- Pres eller skrab de sidste madrester ud, så godt du kan. Når du har gjort det, er emballagen tømt.

Hvorfor?

Affaldet afleveres til et sorteringsanlæg, der sorterer de forskellige typer hver for sig.

Selvom hovedparten sorteres via et automatisk anlæg, er der også manuel sortering. Derfor skal vi sikre et godt arbejdsmiljø for de mennesker, der står med hænderne i affaldet - både mht. lugtgener og hygiejne.

Tip!

Fold eller pres dine mad- og drikkekartoner, så de fylder så lidt som muligt.

Skil det affald ad, du kan. Jo bedre du skiller affaldet ad – jo bedre kan det sorteres, og des mere kan genanvendes. Læg derfor dine bølter og bakker adskilt fra deres låg, eller riv plastfolien af din pålægsbakke.

Undgå også at samle eller presse affaldet ned i hinanden, f.eks. ved at presse posen fra rugbrødet ned i makrelåsen.

Papir

OM PAPIR

Papir består af cellulosefibre fra træ. Fibrene kan genanvendes og derfor giver det god mening at sortere papir. Når vi genanvender papir, sparer vi derfor både energi og råstoffer i form af vand og træ.

HVAD SKER DER MED DET INDSAMLEDE PAPIR?

Papir bliver genanvendt til nye papirprodukter. Det indsamlede papir sendes til fabrikker, hvor man først opløser fibrene i papiret ved hjælp af vand. Den grødagtige masse kan laves til nye produkter som f.eks. toiletpapir og sågar nyt papir. Fortroligt papir makuleres, inden det sendes til genanvendelse.

RENT
OG TØRT

JA TAK

- Kontorpapir med eller uden clips og hæfteklammer
- Fortroligt papir
- Kuverter med eller uden rude
- Aviser og ugeblade
- Bøger med blødt omslag (paperbacks)

NEJ TAK

- Papir med madrester f.eks. servietter (restaffald)
- Plastomslag (genbrug eller blødt plast)
- Ringbind (genbrug eller restaffald)
- Papirhåndklæder (restaffald)
- Gavepapir (restaffald)
- Bøger med hårdt omslag (hardbacks) (restaffald)

Glas

GLAS

OM GLAS

Glas er et naturprodukt, der består af sand, soda og kalk. Glas anvendes til utrolig mange formål på grund af glassets holdbarhed, tæthed og varmebestandighed. Genanvendelse af glas kræver mindre energi end fremstilling af nyt glas og er dermed til gavn for miljøet.

TØMT

HVAD SKER DER MED DET INDSAMLEDE GLAS?

En del af glasset, f.eks. flasker, kan rengøres og genbruges. Når de er vasket, kan de afsættes til genpåfyldning hos f.eks. vinbønder. Glas, der ikke kan genbruges, f.eks. glasskår, kan genanvendes. Glasset knuses, vaskes og etiketter mv. sorteres fra. Herefter smeltes glasset om og bruges til fremstilling af nyt emballageglas.

JA TAK

- Flasker
- Emballageglas f.eks. fra syltetøj og rødbeder
- Itugåede drikkeglas

NEJ TAK

- Ødelagt porcelæn (restaffald)
- Glasflasker med pant (se lokal ordning)

Faremærket hård plast

OM FAREMÆRKET HÅRD PLAST

Produkter mærkes med et faremærke, når indholdet kan være skadeligt at bruge, enten for personen selv eller for miljøet. Det er derfor altid vigtigt at forholde sig til, hvordan man håndterer produkter, der er mærket med faremærke. Det gælder også, når produktet er blevet til affald. Faremærkerne kan nemlig betyde både skærpede regler for, hvordan affaldet skal transporteres, og for hvordan det efterfølgende skal håndteres og behandles - også selvom emballagen er tom.

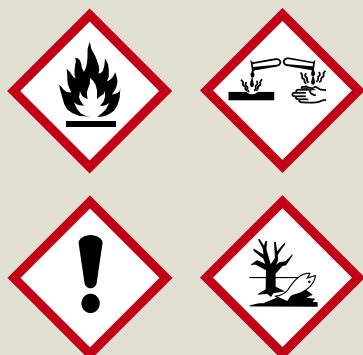
HVAD SKER DER MED DET INDSAMLEDE PLAST?

Plasten afsættes til en virksomhed, der er godkendt til at måtte behandle faremærket plast. Her bliver den skåret i små stykker, vasket og urenheder sorteres fra. Plasten omsmeltes og er herefter klar til at indgå i nye produkter.

JA TAK

Tømte emballager med følgende faremærker må sorteres som hård faremærket plast:

Det kan f.eks. være:

- Rengøringsemballage
- Spritemballager
- Chlorhexidin

NEJ TAK

Nogle produkter er så farlige, at de aldrig må sorteres til genanvendelse. Også selv om de er tømte. Det gælder emballage med de øvrige faremærker (farligt affald).

- Emballager fra stoffer i emballagegruppe 1 (farligt affald)
Tjek emballagegruppen i afsnit 14 i sikkerhedsdatabladet for produktet
- Ikke tømte faremærkede emballager (farligt affald)

Mix

OM MIX

Mix består af blød plast, hård plast, metal samt mad- og drikkekartoner. Denne kombinerede sortering er brugt i en række kommuner rundt om i landet. Derfor kan du måske genkende denne måde at sortere på? Når vi samler flere affaldstyper i den samme skraldespand, sparer vi plads. Og på steder, hvor vi ikke har så meget affald, undgår vi at skulle tømme næsten tomme skraldespande.

HVAD SKER DER MED INDSAMLET MIX?

Affaldet sendes til et sorteringsanlæg, der adskiller de forskellige affaldstyper. Plasten bliver sorteret fra, metallerne bliver sorteret i magnetiske og ikke-magnetiske metaller, og plasten bliver ved hjælp af NIR (nærinfrarød) scannere sorteret i flere forskellige plasttyper. Scannerne kan også sortere kartonerne fra. Herefter kan de forskellige materialer genanvendes og indgå i nye produkter.

JA TAK

- Tømte kartoner til drikkevarer f.eks. mælk, juice, kakao, saft mv.
- Kartoner til mad f.eks. bønner, flåede tomater, yoghurt mv.
- Blød plast fra f.eks. posen fra rugbrød eller müsli.
- Dunke og bøtter fra madvarer f.eks. skyr, pålæg og is
- Plastflasker fra f.eks. juice
- Metalbøtter fra f.eks. makrel eller nødder
- Staniol
- Foliebakker
- Kapsler og låg

NEJ TAK

- Pap
- Servietter (restaffald)
- Kaffeposer med alufolie (restaffald)
- Pizzabakker (restaffald)
- Emballager, der ikke kan tømmes for madrester (restaffald)
- Knive (metal)
- Dåser med pant (se lokal ordning)

Bioaffald

(madaffald og komposterbart engangsservice)

OM BIOAFFALD

I Danmark har vi et stort spild af mad. I dag udgør andelen af madaffald på hospitalerne næsten 20 % af restaffaldet*. Derfor kan vi både arbejde med at mindske vores madspild og med at genanvende det madaffald, vi ikke kan undgå at få. Derudover har Region Midtjylland besluttet, at det skal være muligt at indkøbe komposterbart engangsservice. Det betyder, at produkterne kan nedbrydes i stedet for at gå til forbrænding.

*Affaldsanalyse udført på AUH i september 2021

HVAD SKER DER MED DET INDSAMLEDE BIOAFFALD?

Både madaffald og komposterbart engangsservice er organisk materiale. Materialerne kan derfor nedbrydes af mikroorganismer og enzymer. Ved nedbrydningen dannes der methan, der anvendes på biogasanlæg til at producere el og varme. Den faste del bliver til kompost, der kan anvendes som jordforbedringsmiddel.

JA TAK

- Overskudsmad fra sengeafsnittene
- Madrester fra patienter og personale
- Frugt og grønt
- Brød og kager
- Kaffefiltre og teposer i papir med indhold
- Æggeskaller
- Komposterbart engangsservice af pap, papir og træ
- Blomsterbuketter

NEJ TAK

- Emballagepap f.eks. papkasser (pap)
- Engangsservice af plastik (hård plast)
- Pizzabakker (restaffald)
- Servietter (restaffald)
- Staniol (mix)
- Madpapir (restaffald)

Restaffald

OM RESTAFFALD

Restaffald er det affald, der er tilbage, når alt det andet affald er sorteret. I mange år har vi smidt hovedparten af det affald, vi producerer, til restaffald. Men rigtig meget af vores affald kan genanvendes, og i fremtiden vil der helt sikkert være endnu mere.

HVAD SKER DER MED DET INDSAMLEDE RESTAFFALD?

Når affald sorteres som restaffald, sendes det til et forbrændingsanlæg, hvor energien udnyttes til el og varme. På forbrændingsanlægget renses røgen for miljøfremmede stoffer. Anlægget kan ikke rense alt, og derfor er det vigtigt, at vi sorterer f.eks. el-sparepærer og batterier fra til specialbehandling.

JA TAK

- Emballage med madrester
- Servietter
- Engangshandsker
- Papirhåndklæder
- Snavset og vådt papir og pap
- Mad- og mellemlægspapir
- Chips- og kaffeposer med alufolie
- Ødelagt porcelæn
- Flamingo
- Renseservietter
- Gavepapir
- Sæberester i original emballage uden faremærker

NEJ TAK

- Genanvendeligt affald
- Farligt affald herunder batterier og kemikalier
- Klinisk risikoaffald
- Sæberester i original emballage med faremærker (farligt affald)

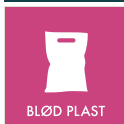

Affald fra teknisk afdeling

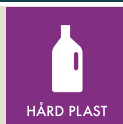
'Teknisk' er teknisk afdeling, varemodtagelse, lager og medikoteknik. Affaldet produceres, når vi udfører vores arbejde, f.eks. renovering af et lokale.

Hvor rent skal affaldet være?

AFFALD FRA KLINIKKEN

BLØD PLAST

HÅRD PLAST

METAL

Blød plast Hård plast Metal

Hvor rent skal affaldet være?

Der må ikke være synligt blod.

Emballagerne skal være tømte. Emballagen er tom, når der ikke kommer noget ud, når man vender den på hovedet.

Hvorfor?

Både metal, hård og blød plast kan sorteres og oparbejdes til genanvendelse. Men vi skal sikre, at vi overholder de regler, der er gældende, når affaldet skal transporteres og hos de aftagere, der modtager affaldet.

Tip!

Der må gerne være etiketter på affaldet (uden patientfølsomme oplysninger).

Emballager i glas eller plast fra fast medicin til genanvendelse.
Emballager til genanvendelse, der har indeholdt modermælk.

Affald med synligt blod.
Affald, der har været i direkte berøring med cytostatika.
Emballage, der har indeholdt flydende medicin.

Papir

OM PAPIR

Papir består af cellulosefibre fra træ. Fibrene kan genanvendes og derfor giver det god mening at sortere papir. Når vi genanvender papir, sparer vi derfor både energi og råstoffer i form af vand og træ.

RENT
OG TØRT

HVAD SKER DER MED DET INDSAMLEDE PAPIR?

Papir bliver genanvendt til nye papirprodukter. Det indsamlede papir sendes til fabrikker, hvor man først opløser fibrene i papiret ved hjælp af vand. Den grødagtige masse kan laves til nye produkter som f.eks. toiletteppe og sågar nyt papir. Fortroligt papir makuleres, inden det sendes til genanvendelse.

JA TAK

- Kontorpaper med eller uden clips og hæfteklamme
- Fortroligt papir
- Kverter med eller uden rude
- Aviser og ugeblade
- Bøger med blødt omslag (paperbacks)

NEJ TAK

- Papir med madrester f.eks. servietter (restaffald)
- Plastomslag (genbrug eller blød plast)
- Ringbind (genbrug eller restaffald)
- Papirhåndklæder (restaffald)
- Gavepapir (restaffald)
- Bøger med hårdt omslag (hardbacks) (restaffald)

Pap

PAP

OM PAP

Pap består af cellulosefibre fra træ. Fibrene kan genanvendes og derfor giver det god mening at sortere pap. Når vi genanvender pap, sparer vi derfor både energi og råstoffer i form af vand og træ.

HVAD SKER DER MED DET INDSAMLEDE PAP?

Pap bliver genanvendt til nye papprodukter. Det indsamlede pap sendes til fabrikker, hvor man først opløser fibrene i pappet ved hjælp af vand. Den grødagtige masse kan laves til nye produkter som f.eks. køkkenruller eller papkasser.

RENT
OG TØRT

JA TAK

- Papkasser
- Paprør fra køkken- og toiletruller
- Bølgepap
- Papemballage
- Kartonemballager

NEJ TAK

- Pizzabakker
- Mad- og drikkekartoner
- Papkrus
- Strips, plastik, flamingo eller andet der har været i en papkasse
- Bøger

Glas

GLAS

OM GLAS

Glas er et naturprodukt, der består af sand, soda og kalk. Glas anvendes til utrolig mange formål på grund af glassets holdbarhed, tæthed og varmebestandighed. Genanvendelse af glas kræver mindre energi, end fremstilling af nyt glas og er dermed til gavn for miljøet.

HVAD SKER DER MED DET INDSAMLEDE GLAS?

En del af glasset, f.eks. flasker, kan rengøres og genbruges. Når de er vasket, kan de afsættes til genpåfyldning hos f.eks. vinbønder. Glas, der ikke kan genbruges, f.eks. glasskår, kan genanvendes. Glasset knuses, vaskes og etiketter mv. sorteres fra. Herefter smeltes glasset om og bruges til fremstilling af nyt emballageglas.

TØMT

JA TAK

- Flasker
- Emballageglas f.eks. fra syltetøj og rødbeder
- Itugåede drikkeglas

NEJ TAK

- Ødelagt porcelæn (restaffald)
- Glasflasker med pant (se lokal ordning)
- Spejle
- Planglas

Metal

METAL

OM METAL

Jern og andre metaller hentes op fra undergrunden. Metallerne i naturen er ofte bundet sammen med andre stoffer, og de skal derfor udvindes af jorden, inden de kan bruges. Det koster både energi og kemikalier, og derfor skåner vi miljøet, samtidig med at vi sparer ressourcer, når metallerne kan bruges igen.

HVAD SKER DER MED DET INDSAMLEDE METAL?

Metal kan genavendes igen og igen, uden at kvaliteten falder.

De indsamlede metaller kommer til en skrotvirksomhed, der kan dele emnerne i små dele. Herefter sorteres de i magnetiske og ikke-magnetiske dele. De sorterede metaller sendes videre til fabrikker, der smelter dem om, og de er nu klar til at blive brugt igen.

JA TAK

- Itugåede borde, reoler og andet metalinventar
- Ødelagte gangstativer, krykker mv.
- Afskær fra metalværksted mv.
- Søm og skruer
- Møtrikker og beslag
- Armaturer
- Rør og samlinger af metal
- Staniol
- Konservesdåser
- Gryder og pander
- Kasseret kontorgrej f.eks. hulmaskine

NEJ TAK

- Elektronik
- Køle- og fryseskabe
- Bly

Faremærket hård plast

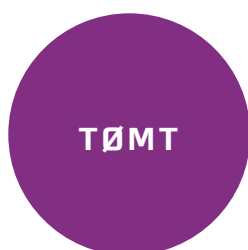

OM FAREMÆRKET HÅRD PLAST

Produkter mærkes med et faremærke, når indholdet kan være skadeligt at bruge, enten for personen selv eller for miljøet. Det er derfor altid vigtigt at forholde sig til, hvordan man håndterer produkter, der er mærket med faremærke. Det gælder også, når produktet er blevet til affald. Faremærkerne kan nemlig betyde både skærpede regler for, hvordan affaldet skal transporteres, og for hvordan det efterfølgende skal håndteres og behandles - også selvom emballagen er tom.

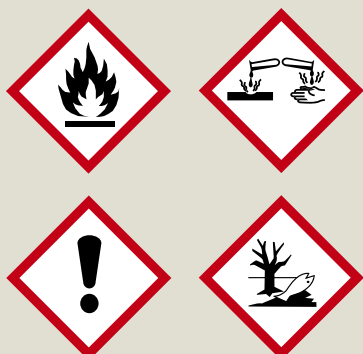
HVAD SKER DER MED DET INDSAMLEDE PLAST?

Plasten afsættes til en virksomhed, der er godkendt til at måtte behandle faremærket plast. Her bliver den skåret i små stykker, vasket og urenheder sorteres fra. Plasten omsmeltes og er herefter klar til at indgå i nye produkter.

JA TAK

Tømte emballager med følgende faremærker må sorteres som hård faremærket plast:

Det kan f.eks. være:

- Rengøringsemballage
- Spritemballager
- Chlorhexidin

NEJ TAK

Nogle produkter er så farlige, at de aldrig må sorteres til genanvendelse. Også selv om de er tømte. Det gælder emballage med de øvrige faremærker (farligt affald).

- Emballager fra stoffer i emballagegruppe 1 (farligt affald)
Tjek emballagegruppen i afsnit 14 i sikkerhedsdatabladet for produktet
- Ikke tømte faremærkede emballager (farligt affald)

Hård plast

OM HÅRD PLAST

Plast er lavet af olie, og derfor sparer vi olie hver gang, vi genanvender plast. Desuden sparer vi den energi, der skulle have været brugt til at omdanne olien til plast.

Hård plast bruges til en række produkter lige fra din shampooflaske til din isbøtte. Men plast anvendes også i hospitalsverdenen i stor udstrækning til emballager af forskellige produkter og udstyr som slanger og masker i produktionen. Hård plast adskiller sig fra blød plast i dets kemiske egenskaber, og det skal derfor sorteres for sig selv for at kunne genanvendes.

HVAD SKER DER MED DET INDSAMLEDE PLAST?

Plasten afsættes til en virksomhed, der skærer den i små stykker, vasker den og sorterer urenheder som f.eks. etiketter fra.

Plasten omsmeltes og er herefter klar til at indgå i nye produkter.

**HÅRD
PLAST, ER
PLAST, DU
KAN
TROMME
PÅ**

JA TAK

- Hård emballageplast fra komponenter
- Tømte plastdunke uden faremærker
- Farvet og klar hård plast

NEJ TAK

- Faremærket hård plast
- Blød plast
- Flamingo (restaffald)
- Skumgummi (restaffald)
- Snore, reb og pakkeband (restaffald)

Klar blød plast

OM BLØD PLAST

Plast er lavet af olie, og derfor sparer vi olie hver gang, vi genanvender plast. Desuden sparer vi den energi, der skulle have været brugt til at omdanne olien til plast.

Blød plast kaldes også for folie og anses i dag som et uundværligt produkt til blandt andet poser og sække. Blød plast adskiller sig fra hård plast i dets kemiske egenskaber, og det skal derfor sorteres for sig selv for at kunne genanvendes.

HVAD SKER DER MED DET INDSAMLEDE PLAST?

Plastfolie fylder meget og derfor komprimeres det, før det sendes afsted.

Plasten afsættes til en virksomhed, der neddelser og vasker plasten og sorterer urenheder som f.eks. etiketter fra. Plasten omsmeltes og er herefter klar til at indgå i nye produkter.

BLØD
PLAST, ER
PLAST, DU
KAN SLÅ
KNUDE
PÅ

RENT OG
TØRT

JA TAK

- Linned- og vareovertræk
- Senge- og madrasovertræk
- Klare plastikposer
- Bobleplast
- Wrap (film)

NEJ TAK

- Farvet blød plast (restaffald)
- Hård plast
- Skumgummi (restaffald)
- Flamingo (restaffald)
- Engangshandsker (restaffald)

OM ELEKTRONIK

I Region Midtjylland udskifter vi på årsbasis ca. 12.000 PC'ere! Dertil kommer ca. 6.000 skærme og en række andre elektroniske produkter.

Elektronik indeholder tungmetaller, der kan forurene miljøet, hvis det sendes sammen med restaffaldet. Det er derfor vigtigt, at det sorteres korrekt. Dertil kommer, at en stor andel af det kasserede udstyr kan få nyt liv, hvis det behandles korrekt.

HVAD SKER DER MED DET INDSAMLEDE ELEKTRONIK?

Bærbare PC'ere og mobiltelefoner dataslettes, repareres, renses og afsættes til genbrug. Medicoteknisk udstyr gennemgås og afsættes så vidt muligt til genbrug. Det elektronikudstyr, der ikke direkte kan genbruges, skilles ad i forskellige komponenter. Printplader indeholder f.eks. ædelmetaller som guld, sølv og platin, der kan genanvendes. Andre metaller som kobber og aluminium sorteres også fra, omsmeltes og indgår i produktionen af nye produkter. Farligt affald, f.eks. kviksølv, sendes til destruktion.

JA TAK

- Mobiltelefoner
- IT udstyr
- Kabler og ledninger
- Skærme
- Elektrisk måle- og analyseudstyr (medicoteknisk udstyr)
- Kaffemaskiner, lamper, værktøj mv.

NEJ TAK

- Tonerpatroner
- Batterier
- Pap og emballage fra elektronisk udstyr

OM TRÆ

Træaffald opstår f.eks. i forbindelse med renovering. Når vi genanvender træet, forbliver CO₂ bundet i træet, mens det frigives, hvis vi brænder det. Derfor skåner vi miljøet, når vi genanvender træ.

HVAD SKER DER MED DET INDSAMLEDE TRÆ?

Genbrugstræ kan bruges til spånpladeproduktion. Træet deles i små stykker og urenheder som søm og beslag sorteres fra. Herefter blandes træspånerne med lim og presses sammen ved et højt tryk og høj temperatur.

JA TAK

- Ødelagte paller
- Brædder
- Ødelagte træmøbler
- Træafskær
- Træindpakning fra transport
- Spånplader
- Krydsfiner
- Trækasser fra f.eks. fødevarer

NEJ TAK

- Trykimprægneret træ

OM HAVEAFFALD

Rundt om vores hospitaler og andre ejendomme er der store arealer med græs, træer og buske. Når arealerne vedligeholdes, opstår der affald i form af grene, blade og ukrudt. Når affaldet sorteres korrekt, kan det udnyttes, så der både dannes energi og gødning.

HVAD SKER DER MED DET INDSAMLEDE HAVEAFFALD?

Haveaffald sorteres i en hård og en blød del. Den hårde del består af større grene. Grene bliver fliset og udnyttet til brændsel på et energianlæg. Den bløde del består f.eks. af græsafklip, blade og visne blomster. Den kan komposteres og efterfølgende blive til værdifuld gødning.

JA TAK

- Grene
- Blade
- Buske
- Nedfaldsfrugt
- Rødder
- Hækafklip
- Ukrudt

NEJ TAK

- Sten
- Murbrokker
- Bjørneklo
- Poser, sække eller lignende
- Gadeopfej

Farligt affald

OM FARLIGT AFFALD

Farligt affald er affald, der udviser farlige egenskaber pga. dets indhold af farlige stoffer. Affaldet kan f.eks. være sundhedsfarligt, skadeligt for miljøet, brandfarligt, ætsende eller giftigt.

Virksomheder, der frembringer farligt affald, skal sikre, at det farlige affald er forsvarligt emballeret, mærket og opbevaret, så det ikke forurener jord og grundvand.

JA TAK

- Kemikalier
- Kviksølv og kviksølvstermometre
- Formalin
- Spraydåser
- Trykflasker
- Elpærer og andre lyskilder
- Blyforklæder
- Malerbøtter
- Sprit- og sæberester i original emballage med faremærker

HVAD SKER DER MED DET INDSAMLEDE FARLIGE AFFALD?

Det farlige affald afhentes af en virksomhed med specialkompetencer til at håndtere denne type affald. De sørger for, at det bliver sorteret og sendt videre til forskellig behandling, afhængig af hvad det er for en type farligt affald.

Noget kan brændes i specialovne ved meget høje temperaturer, der sikrer destruktion af giftige stoffer. Andet udsættes for en kemisk behandling og kan derefter genanvendes. Endelig deponeres en del af det farlige affald, så det ikke udgør en fare for miljøet.

NEJ TAK

- Tømte plastemballager, der kan gå til genanvendelse, f.eks. spritballage (faremærket hård plast)
- Sæberester i original emballage uden faremærker (restaffald)

Batterier

BATTERIER

OM BATTERIER

Batterier er et lille lager af energi. Energien er lagret i de metaller, der er i batteriet. Nogle af metallerne er giftige, og derfor skal batterierne indsamles og behandles korrekt. Hvis batterier smides i restaffald kommer de til forbrænding, og de giftige metaller vil forurene slaggen (den rest der er tilbage efter forbrænding) og i den røg, der udledes fra affaldsenergianlægget.

HVAD SKER DER MED DE INDSAMLEDE BATTERIER?

Batterierne bliver efter indsamling sorteret. I de batterier hvor der er metaller, som kan genanvendes, tages metallerne ud. De giftige metaller deponeres forsvarligt, så de ikke gør skade på miljøet.

JA TAK

- Almindelige batterier
- Lithiumbatterier
- Kasserede opladelige batterier
- Knapcellebatterier
- Blyakkumulatorer

NEJ TAK

- Elektronik
- Pennelygter (elektronik)

Restaffald

OM RESTAFFALD

Restaffald er det affald, der er tilbage, når alt det andet affald er sorteret. I mange år har vi smidt hovedparten af det affald, vi producerer, til restaffald. Men rigtig meget af vores affald kan genanvendes, og i fremtiden vil der helt sikkert være endnu mere.

HVAD SKER DER MED DET INDSAMLEDE RESTAFFALD?

Når affald sorteres som restaffald, sendes det til et forbrændingsanlæg, hvor energien udnyttes til el og varme. På forbrændingsanlægget renses røgen for miljøfremmede stoffer. Anlægget kan ikke rense alt, og derfor er det vigtigt, at vi sorterer f.eks. el-sparepærer og batterier fra til specialbehandling.

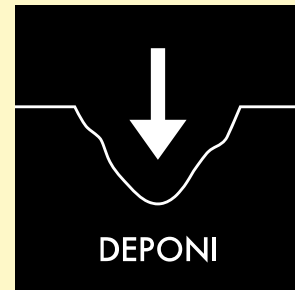
JA TAK

- Emballage med madrester
- Servietter
- Engangshandsker
- Papirhåndklæder
- Snavset og vådt papir og pap
- Mad- og mellemlægspapir
- Chips- og kaffeposer med alufolie
- Ødelagt porcelæn
- Flamingo
- Renseservietter
- Gavepapir
- Sæberester i original emballage uden faremærker

NEJ TAK

- Genanvendeligt affald
- Farligt affald herunder batterier og kemikalier
- Sæberester i original emballage med faremærker (farligt affald)

Deponi

OM DEPONI

Deponi er det affald, der hverken kan genanvendes eller energiudnyttes ved forbrænding. Det er derfor kun nogle meget få affaldsemner, der skal deponeres.

HVAD SKER DER MED DET INDSAMLEDE DEPONI?

Deponi bliver gravet ned. Et deponi er opbygget af en fast membran i bunden. Affaldet lægges ovenpå og på den måde sikres det, at der ikke udvaskes miljøskadelige stoffer til natur og grundvand.

JA TAK

- Glaserede fliser, klinker og tegl
- Ildfaste glasprodukter
- Mineraluld
- Blød PVC
- Gadeopfej
- Sanitet

NEJ TAK

- Gips
- Murbrokker
- Træ
- Vinduesglas
- Rent jord

”Procentsatser starter ikke en bevægelse. Det gør kun handlinger.”

(Anders Kühnau, formand for regionsrådet i Region Midtjylland)

TAK FORDI DU SORTERER!

Planen er udarbejdet af:

Anne Riis, Projektleder, Center for Bæredygtige Hospitaler med hjælp fra:
Tine Marie Andersen, Projektleder, Center for Bæredygtige Hospitaler
Maria Gaden, Centerleder, Center for Bæredygtige Hospitaler
Malene Teilmann Sørensen, Bæredygtighedskonsulent, Center for Bæredygtige Hospitaler
Charlotte Veien, Udviklingskonsulent, Center for Bæredygtige Hospitaler
Hans-Jakob Larsen, Sikkerhedsrådgiver, Fysisk Arbejds miljø
Martin Sundbæk Johansen, Bæredygtighedskonsulent, RHG
Allan Romvig Jensen, Logistikkoordinator, RHG
Emilie Miles, Logistikkoordinator, RHG
Mikael Elsborg, Bæredygtighedskonsulent, RHH
Sanne Cecilie Lindhardt, Bæredygtighedskonsulent, RHH
Majbrit Brink Strøh, Bæredygtighedskonsulent, HEM
Poul-Erik Hebsgaard, Koordinator, HEM
Tine Rolapp, Bæredygtighedskonsulent, RRA
Johnny Søgaard, Sektionsleder, Serviceafdelingen, RRA
Karin Nedergaard Jakobsen, Bæredygtighedskonsulent, AUH
Thomas Dejbjerg Pedersen, Miljøkoordinator, AUH
Lars Bo Østergaard Hansen, Miljøkoordinator, AUH
Carsten Olsen, Konsulent/Koordinator, Forsyning og Service, AUH
Cynthia Ann Hansen, Bæredygtighedskoordinator, Psykiatrien
Susanne Backer, Specialkonsulent, Indkøb og Medicoteknik
Klaus Bergulf, Seniorrådgiver, Indkøb og Medicoteknik
Sarafina Liv Taudal Andersen, Bæredygtighedskonsulent, midtVask
Bente Vivian Jeppesen, Leder, Bæredygtighed og Kunder, midtVask

Samt personale fra alle regionens hospitaler.

Spørgsmål?

Spørgsmål og input er altid velkomne.

Kontakt os: Center for Bæredygtige Hospitaler (CfBH) eller
bæredygtighedskonsulenten/miljøkoordinatoren på din enhed.

VORES VERDEN
VORES ANSVAR